

በሴፕቴምበር 17/1895 አጼምኒሊክ ከአውሮፓ የመጣውን ወራሪ ሀይል ከሃገር ለማስወጣት የጠሩት የጦርነት የክተት አዋጅ ነበር።

ውሉ ከተከናወነ ከ4አመት በኋላ አጼምኒሊክ የውጫሌን ውል አፈረሱ ኢትዮጵያ እንደማትቀበለውም አሳወቁ። ንጉሱ የውጫሌን ውል ሲያፈርሱ ጦርነት የማይቀር መሆኑን አውቀውት ነበር።

በአዋጁመሠረት ከ75 እስከ 120ሺህ የሚደርስ የኢትዮጵያ ሠራዊት መሪዎችን አጅቦ/ተከትሎ ጉዞ ወደ ጦርነቱ ስፍራ ቀጠለ። ዐጤምኒልክም፣ እቴጌጣይቱን እንዲሁም ሌሎች ጦራቸውን ይዘው በአክቶበር 28ቀን 1895 ከ18ቀን ጉዞ በኋላ ወረኢሉ ከተማገቡ። ከደረቅ(ዋናው) ሌላ፣ በብዙ ሺህ የሚቁጠሩ ገበሬዎች፣ ሴቶችና ሕፃናት ወደጦሩ ግንባር አብረው ሄደዋል።

ኢትዮጵያውያን የዛሬ 126 ዓመትም በወራሪ አውሮፓውያን ላይ ከፍተኛ ድልን ተቀዳጁ። ድሉ የመላው አፍሪካውያን አንጂ የኢትዮጵያውያን ብቻም አልነበረም።

በወራሪው የጣሊያን ጦር ላይ የኢትዮጵያውያን ጉስሚኒሊክ ድል አድራጊ ክንዳቸውን ሲያሳርፉ፤ በመላው አለም ጥቁር ህዝቦች በባርነትና በቅኝ ግዛት ላይ ነበሩ። የአድዋ ድል ለኢትዮጵያ ነጻነትና ኩራትን፤ በአለም ዙሪያ በተለይ በአሜሪካ ወደባዎች ሰፋፊ እርሻዎች ለ500 አመታት በባርነት የተጋዙ ጥቁር ህዝቦች ዘንድ ደግሞ፤ የማንነት ማረጋገጫ፣ የዘመናት ጭቆናና የስነ-ልቦና ቁስልን አውልቆ የመጣ ያየተስፋ ትንሳኤ ነበር።

የካቲት 23/1888 ዓም በዘመኑ ሃያ ላንከነበሩ የአውሮፓ ሃያ ላን አንደኛው የሆነው የጣሊያን ጦር በአድዋ ድል ተመትቷል። በዚያን ዘመን አውሮፓዊ ያደራሰባቸው ለመቀራመት በበርሊን ጀርመን በተፈራረሙት ስምምነት ማግስት፤ አፍሪካዊያን ከውጭ ወራሪዎችና እርስ-በርሳቸው መፋጀት የጀመሩበት ጊዜ እንደሆነ የታሪክ መዛግብት ያስረዳሉ።

ዘመናዊ መሳሪያ የታጠቀው የጣሊያን ጦር ወደ ኢትዮጵያ የቅኝ ግዛት ተልእኮውን ይዞ የመጣው በአስርሽዎች የተቆጠሩ በአግባቡ የሰለጠኑ ወታደሮችን ይዘው። ነገሩ እንደታወቀው ሳይሆን ቀርቶ የጣሊያን ጦር በአድዋ ተሸነፈ።

አድዋ ኢትዮጵያዊያን ለሚቀጥሉት ዘመናት ነጻ ሀገርና ጠንካራ መንፈስ ያላቸው አፍሪካዊያን የሚኖሩበት ግዛት ተደርጋ እንድትታይ ረድቷል። ከኢትዮጵያ አልፎ፤ የአድዋ ዜናና በተከታይነት አገሪቱ የንጉሳዊ ስርዓቷን ጠብቃ በመኖሯ፤ የጥቁር ህዝቦች ኩራት ሆኗል።

በዚያን ጊዜ በዘርመን ላል ደርሰባቸው የነበሩ ጥቁር ህዝቦችና በቅኝ ግዛት የነበሩን ጭምሮ፤ ከሀይማኖት መጻህፍትም ሳይቀር እየተጠቀሰ፤ ባርነት ከዱሮች የነበረ እንጂ አሁን ያለው የቅኝ ገዥ ሃይላ የፈጠረው ስርዓት እንዳልሆነ ይነገር ነበር።

በዚህና ለ500 ዓመታት በደረሰባቸው ጥቃት ማንነታቸውን ይጠራጠሩ፤ የሰውነት ደረጃቸውን ዝቅ አድርገው ይመለከቱ የነበሩ ህዝቦችን ከዚህ አመለካከት እንዲለቁ ማድረግ ከባድ ነበር።

ባርነትበአዋጅእንዲቀርብተደረገምበኋላ፤ጥቂሮችእስከዛሬ ድረስ የእኩልነት መብቶቻቸው እንዲከበሩ ይታገላሉ።

ዛሬዛሬብዙተስፋዎችአሉ፤አፍሪካዊያንእራሳቸውን ያስተዳድራሉ። ያኔ የተስፋ ጭላንጭል በሌለበት ዘመን ኢትዮጵያናየአድዋድልፍሬለጥቂርህዝቦችመጽናናትብቻ ሳይሆንከፍተኛየስነ-ልቦና በመረታታ ሆኗቸዋል። የዓድዋንድልለማምጣትአትዮጵያውያንያለምንምየዘር፣ የብሔር፣ የሃይማኖት፣ የፆታና ሌሎችም ልዩነቶችሳይበግሯቸው በጋራዘምተዋል። በዘር፣ በቋንቋና ሃይማኖት ልዩነቶች ሊከፋፍላቸውናሊቀራመታቸውየመጣውንየጠላትኃይልድል በማድረግ አሳፍረው መልሰዋል። ሕገ-ወጡንናየሰብአዊና ዲሞክራሲ ያዊመብቶችን የገረሰሰውንቅኝ ግዛት በመቃወም ኢትዮጵያውያን ለዓለምሕዝብበሙሉፈላግናአርአያሆነዋል

ድሉየኢትዮጵያውያንብቻሳይሆንየመላውአፍሪካውያንብሎም በዓለም ለተጨቆኑ ሕዝቦች ነበር። ከዓድዋ ድል በኋላበዓለም ላይየሚኖርየተጨቆነናቅኝየሚገዛሕዝብበሙሉለነፃነቱ መታገል እንደሚችልና ሕገወጥ ነትንድልማድረግእንደሚቻል ተረድቷል። ለመብቱና ነፃነቱም ተነሳስቷል። ድሉ አፍሪካንወደ አንድበማምጣትናለትግሉዝግጁእንዲሆኑበማድረግከፍተኛ የሆነ የሞራል ስንቅ ሆኗል። በአፍሪካለተመሰረቱትንቅናቄዎች መሰረት ሆኗል። ለፓን-አፍሪካኒዝምና ፓን ብላክ ንቅናቄዎች ሁሉ መሰረቱ የዓድዋድልነበር። ፓንአፍሪካኒዝም

ፓን አፍሪካኒዝምእንደጽንሰሐሳብሲተነተንበመላዓለም የሚኖሩ አፍሪካዊያን ንቅናቄና ጥምረት መገለጫነው። የጥቂሮችአንድነትየፖለቲካዊ፣የኢኮኖሚያዊናየማኅበራዊ ዕድገት መሠረት ነው በሚል እምነት ላይ የተመሠረተነው። ለዘመናት በቅኝ አገዛዝ ሥር የነበሩትንና በዚህምምክን ያትበቅኝ ገዥዎችየጥንትሥልጣኔያቸውተስተጓጉሏልየሚልእምነት የነበራቸው የአፍሪካ አባቶች የጀመሩት ይኼው ንቅናቄ፣በመላው ዓለምየሚኖሩአፍሪካዊያንአንድዓይነትየጭቆናናየቅኝግዛት ታሪክ የሚጋሩብቻሳይሆን፣የመጪውጊዜዕጣፈንታቸውንም አንድ ዓይነት ነው ከሚል እሳቤ የሚመነጭ ነው።

ፓንአፍሪካኒዝምበተለያዩመንገዶችበመላውዓለም የተንፀባረቀ አፍሪካዊ የፖለቲካ ንቅናቄ ሲሆን፣ ግንባርቀደም አቀንቃሾቹምበመንግሥትሥልጣንላይየነበሩፖለቲከኞችና ሥልጣን ያልነበራቸው ነገር ግንታዋቂየነበሩጥቂርአፍሪካዊያን ተቆርቋሪዎች ናቸው። አንዳንድ መረጃዎች እንደሚጠቁሙት፣ የጋናውፕሬዚዳንትስመጥሩውኩዋሜንኩሩማህከአፍሪካ መሪዎች መካከል ግንባር ቀደምፓንአፍሪካኒስትየነበሩሲሆን፣ ማርከስጋርቪይ፣ጥቂርአሜሪካዊውማልኮምኤክስ፣ እንዲሁም ደግሞዊሊያምኤድዋርድቡርግሃርድዱበይስ ከአፍሪካ ውጭ የሚኖሩ የንቅናቄው አመንጪዎች ተደርገው ይወሰዳሉ።

የትላንትናታሪክትላንትናአልፎዋል...የትላንትጠላትትላንት ተሸንፎዋል... ታሪክን በተመለከተ የዛሬ ነዋሪ ታሪክን እንደመማርያእናመበረታቻበመውሰድየተሻለነገንየመፍጠር ኃላፊነት አለበት... አያቶቻችን አድዋንሰጡን... አባቶቻችን PanAfricanism አስተማሩን... እኛስለልጆቻችንምንታሪክ እናወርስ ይሆን?